

Grønland valdið heimastýri og samhuga

Oddagrein

GRÖNLENSKU veijaramir valdu leygardagin, og teir góvu flokkunum, sum halda fast um heimastýri og ríkisfelagsskap, eina álitisvátan.

SOMULEIDIS fingi flokkarnir, sum halda fast um tann solidariska javnaðarpolitikkin, upp aftur betri undirtøku og fleiri limir í grønlandska landstingið.

HVØR samgonga fer at spyrjast burtur úr valinum er ikki greitt enn, men bæði stjórnarflokkarnir, Siu-mut og Inuit Ataqatiglit, fingi fleiri atkvøður, so grønlandska fólkid hevur góðtikið tann ríkna poli-tikkinn.

GRÖNLAND kom eisini í eina vinnuliga og búskap-arliga kreppu í áttatiárunum, men grønlandingar kláraðu beinanvegin at binda um heilan fingur. Landsstýrið hevur fært ein tálmandi figgjarpolitik, sum avmarkaði iløgur og privatu nýtsluna.

HESIN politikur hevur – sum næstan alla staðni – havt ta avleiðing, at arbeiðsloysið er vaksið og bú-skaparligi hjartaslátturin merkt næstan ikki.

MEN flokkarnir eru allir samdir um, at meiri ferð má koma á búskapin, so fleiri fólk fáa arbeiði aftur. Út-flutningurin má økjast og vinnur, sum framleiða vørur til heimamarknaðin, mugu stimbrast, so inn-flutningurin kann avmarkast mest møguligt. Sum er, verður næstan alt innflutt.

SPURNINGURIN er bara, hvussu hetta skal gerast. Búskaparfrøðingar mæla til at privatisera handilin og tær monopolið fyrirkummar meira, so kostnað-arstigið kann lækkja, men hesum tekur Inuit Ataqatiglit ikki undir við.

SIUMUT er helst sinnaður at gera broytingar fyri at lætta kostnaðarstigið, men flokkurin vil kortini ikki ganga so vítt sum at byta grønlandshandilin, KNI, upp í smærri eindir, sum borgarligi sambands-flokkurin, Atassut, hevur í skrá síni.

Í ØLLUM færum stendur Grønland á einum vega-móti, og komandi dagarnir fara at vísa, hvønn poli-tikk nýggja landsstýrið fer at reka fyri at fáa Grøn-land upp á fætur aftur búskaparliga og vinnuliga.

GRÖNLENSKI javnaðarflokkurin, Siu-mut, sum hevur stýrt Grønlandi líka síðani landið fekk heima-stýri í 1979, fekk aftur dygga undirtøku. Við 40 pro-sentum av atkvøðunum er hann størstur við 12 tinglimum. Persónliga fekk floksformaðurin, Lars Emil Johansen, álitisvátan.

GRÖNLAND er eins og Føroyar ein partur í ríkisfe-lagsskapinum. Hóast nógv er øðrvísi í hesum landi, er nógv, vit kunnu arbeiða saman um. M.a. í nýggja Norðuratlantssamstarvinum, sum varð samtykt á fundinum í Norðurlandaráðnum í síðstu viku.

AT føroyingar kanska vita ov lítið um grønlandsk viðurskipti, vóru síðsta vika og valið eitt tekin um. Tað er tí at gleðast um, at Útvarpið sendi ein tíð-indamann til Grønlands, tí Grønland er ein partur av ríkisfelagsskapinum, og eitt land, sum í mangar mátar er í somu støðu sum vit.

EINKI er at ivast í, at Føroyar og Grønland kunnu samvinna meira – annaðhvørt sínámillum ella í nýggja Norðuratlantssamstarvinum. Latið hetta samstarv gerast til annað enn orð og ferðing.

Sosíalurín

sjónarmið

Føroya Banki en dansk Baring Bank affære?

Føroya Banki's fallit 6. oktober 1992 ville have medført et tab for ejeren Den Danske Bank på omkring 3 milliarder kroner. Beklageligt kunne man mene, men dog peanuts for den danske bankgigant. Men et tab, der kun var dobbelt så stort, havde konsekvenser for den mange gange større britiske finanssektor, skriver Karl Nolsøe, búskaparfrøðingur, í »Sjónarmið«

Bevægelse i den internationale finansverden har ligheder med jord-rystelser. De forekommer hele tiden mere eller mindre mærkbart men udarter til katastrofer af og til. Uforudsigeligt trods overvågning og kontrolsystemer. Men at dette kunne ske for gamle agtværdige blå-blodet Baring Brothers Bank! Dog måtte for et-hundrede år siden den samme bank bjærges efter fejlslagne argen-tinske spekulationer af Bank of England. Endnu huskes her i landet Nationalbankens hjælp til bjærgning af Land-mandsbanken i tyverne.

En Baring Bank affære kan ikke forekomme i Danmark forsikrer Den Danske Bank og Uni-bank. Her er sikrings- og kontrolsystemer til-strækkelige. I løbet af timer, højest dage varsler de om kompetenceover-skridelser. Danske banker værdsætter tillid, men synes, at kontrol er bedre.

Baring's Banks tab på 6-7 milliarder kroner forårsagede internationale rystelser og betydeligt fald i de britiske punds værdi. Forbavs-ende at i international format, så relativt små tab kan have så store konsekvenser. Hvor store tab skal der til for at ryste den lille danske finanssektor?

Føroya Banki's fallit 6. oktober 1992 ville have medført et tab for ejeren Den Danske Bank på omkring 3 milliarder kroner. Beklageligt kunne man mene, men dog peanuts for den danske bankgigant. Men et tab, der kun var dobbelt så stort, havde konsekvenser for den mange gange større britiske finanssektor.

Med bagklogskab er det nu forståeligt, at Den Danske Bank, det danske Finanstilsyn, regering og danmarks Nationalbank samarbejdede om ud-

godkendes af denne, lige-som bestyrelsens per-soner. Hovedbankens egne revisorer reviderede også datterselskabets regnskaber. Måned-regnskaberne tilgik rutinemæssigt hoved-sædet og årsregnskaberne var del af Den Danske Bank concerns årsregn-skaber. Den Danske Bank havde fuldstændig indsigt i datterselskabets økonomi og værdi, bedre end nogen anden og havde fuldstændige kontrolmuligheder.

Da Den Danske Banks direktør forleden i fjern-synet udtalte, at ingen kunne kende Føroya Banki's økonomi og re-lle værdi så godt som færingerne selv og fær-øske myndigheder, ud-talte han sig mod bedre vidende, for at sige det pænt.

Karl Nolsøe
cand. polit.

vikling af plan til und-gåelse af katastrofer for den danske kreditværdig-hed og kroneværdi ved Føroya Banki's fallit. Rådslagningerne resul-terede i beslutningen af 17. marts 1993 i Nationalbanken, om at overføre tab og risici tild et danske nordatlantiske område. Færingerne kunne gøre nytte til bjærgning af udlandets tillid til den danske finanssektor og den danske krone.

Utvivlsomt er Der: Danske Banks systemer til kontrol af hurtige bevægelser mindst lige så gode og sikre som det britiske bankvæsens. Til-syneladende bliver de langsomme bevægelser i Den Danske Bank kon-trolleret af umådelig langsomt virkende sy-stemer, der har en reak-tionstid på flere år eller slet ingen. Dette var ihvert fald gældende i forhold til bankens

datterselskab i Tórshavn. Føroya Banki's direk-tører indsattes af moder-banken, ledende funtion-ærer ligså eller skulle

Kunngjort verður fyri ætt, vinum og kenn-ingum, at kæri maður, pápi, abbi og lang-abbi okkara

NIELS JUEL ARGE
Tórshavn

andaðist í heiminum sunnunáttina 5. mars, 74 ára gamal.

Hann fer úr heiminum í Havnar Kirkju týsdagin kl. 18.00.

Jarðarferðin verður úr Havnar Kirkju mikudagin 8. mars kl. 13.00.

Fyri tey avvarðandi
Petra, Jórún, Jógvan, Ólavur,
Suffia og Magni